

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy



Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Uniwersytet Gdański

18 października 2016 roku

Organizatorzy





Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG



Plan

Decyzje racjonalne

- *naukowe*
- *potoczne*

Problem z racjonalno ci

Podjmowanie decyzji racjonalnych

Wpływ zmian uwarunkowa otoczenia na wła ciwo decyzji racjonalnych

Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Racjonalny, czyli jaki? *Zgodny z systemem norm: moralnych, etycznych, współ życia społecznego, estetycznych, honorowych, logicznych, zawodowych, logicznych, kulturowych, tradycji, itp.*

Racjonalno naukowa. *wiat jest systemem obiektywnym, poddaje się ci le kontrolowanym eksperymentom. Zadaniem badacza jest odizolowanie od własnych emocji i oczekiwa ogł du tego systemu. Prawd jest zatem to, na ile teoria/hipoteza pokrywa się z rzeczywisto ci , a to wymaga uzasadnienia.*

Racjonalno potoczna. *Decyzje i działania charakteryzuje poszukiwanie rozwi za satysfakcjonuj cych, kieruj c się kryterium skuteczno ci, nie poszukiwaniem prawdy poprzez odwołanie się do systemu norm i zasad.*

Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Problem z racjonalnością . Teoretycznie „pokojowe” współistnienie obydwu rodzajów racjonalności jest możliwe. Co stanowi różnicę ? Racjonalność naukowa oparta jest na wiedzy i dowodzie, a racjonalność „potoczna” na wierze, intuicji, doświadczeniu, itp. Ten drugi przypadek sprowadza się do formułowania cz. sto bezwartościowych aksjomatów – pewników.

Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

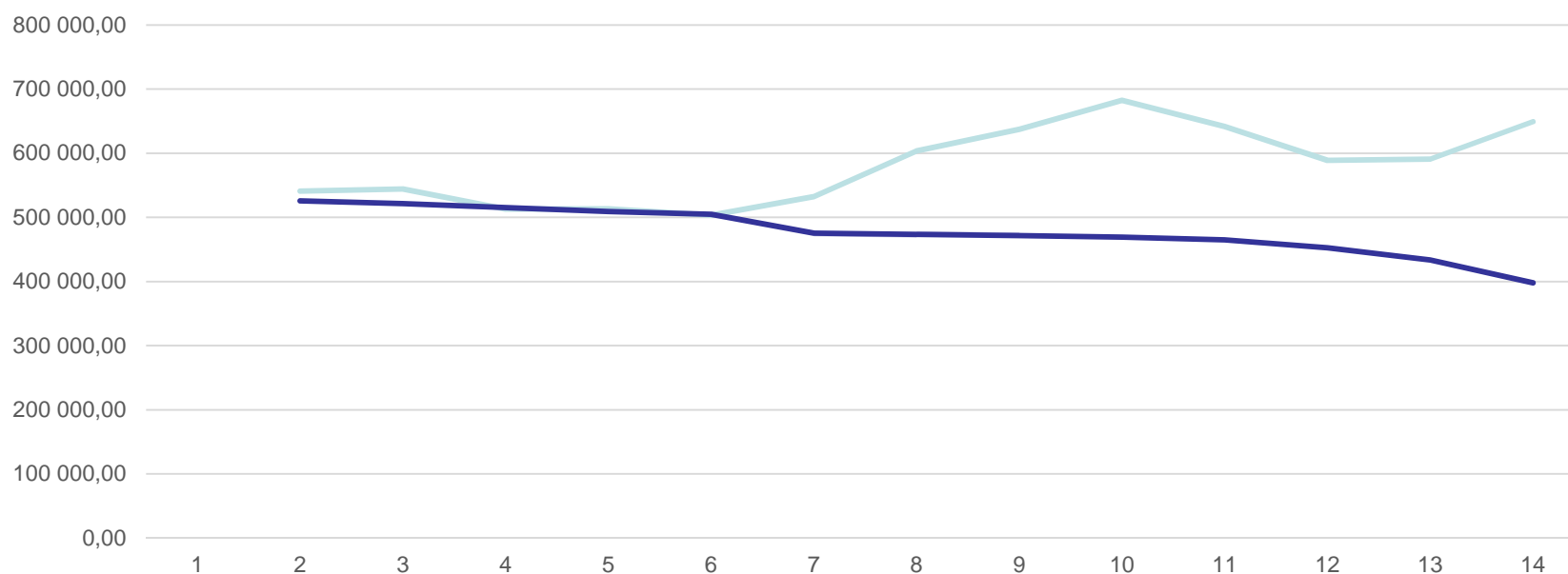
Podejmowanie decyzji racjonalnych. Wymaga identyfikacji scenariuszy procesów decyzyjnych w ograniczonym czasie, oceny ich zgodnie z normami i zasadami systemów w otoczeniu których będą realizowane, ocenie ryzyka osiągnięcia celu i wybór scenariusza. Najczęściej jednak odwołujemy się do decyzji behawioralnych, kierując się maksymalizacją użyteczności scenariusza (model suboptymalizacji H. Simona) – nie analizujemy wówczas jego szczegółów, lecz wybieramy ten, który w naszej ocenie maksymalizuje użyteczność. Działaniem racjonalnym w obszarze polityki jest proces inkrementalny (Lindblom) – tu kryterium decyzyjne określa interes grupy. Proces określany „koszem na smieci” (Cohen, March, Olsen), postępowanie w aurze zorganizowanej anarchii – nie wiadomo czego chcemy, nie wiadomo, jakie mają plany, cele, kryteria wyboru, instrumenty zarządzania

Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Teza wystąpienia: *Decyzje racjonalne realizowane w otoczeniu uwarunkowa wymagaj monitoringu zgodno aktualnego stanu uwarunkowa z jego stanem na podstawie którego rozpocz to proces decyzyjny, a w przypadku istotnych różnic, konieczna jest korekta działań z wstrzymaniem jego realizacji*

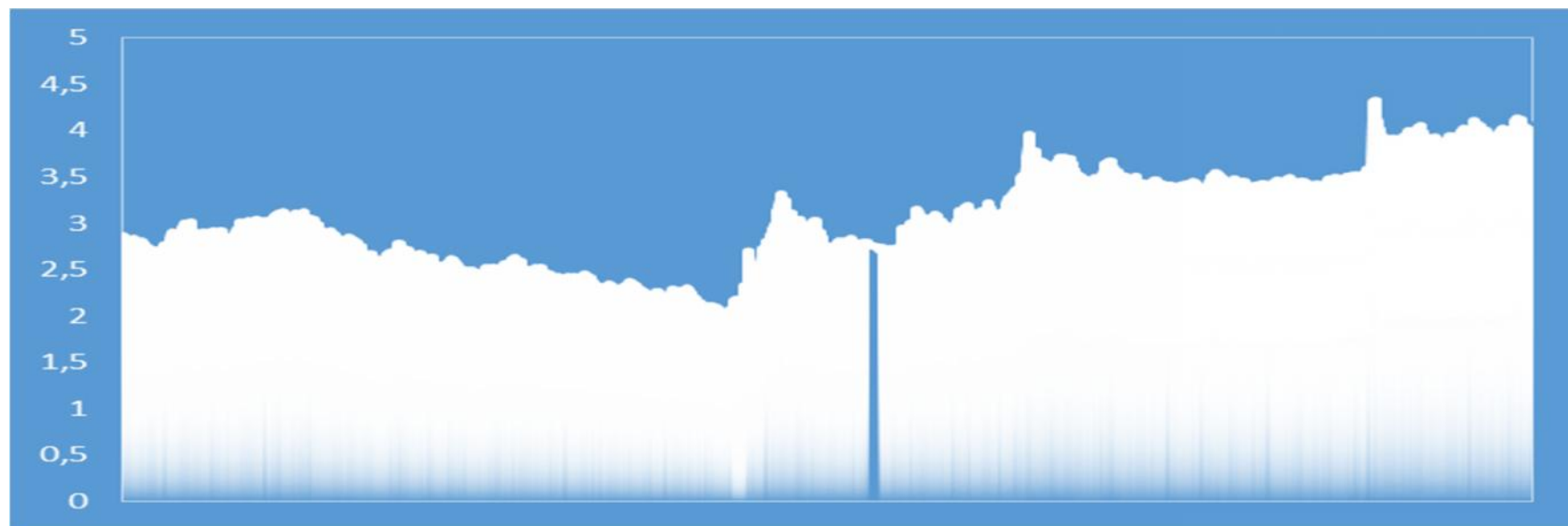
Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Teza zmian salda kredytu indeksowanego CHF



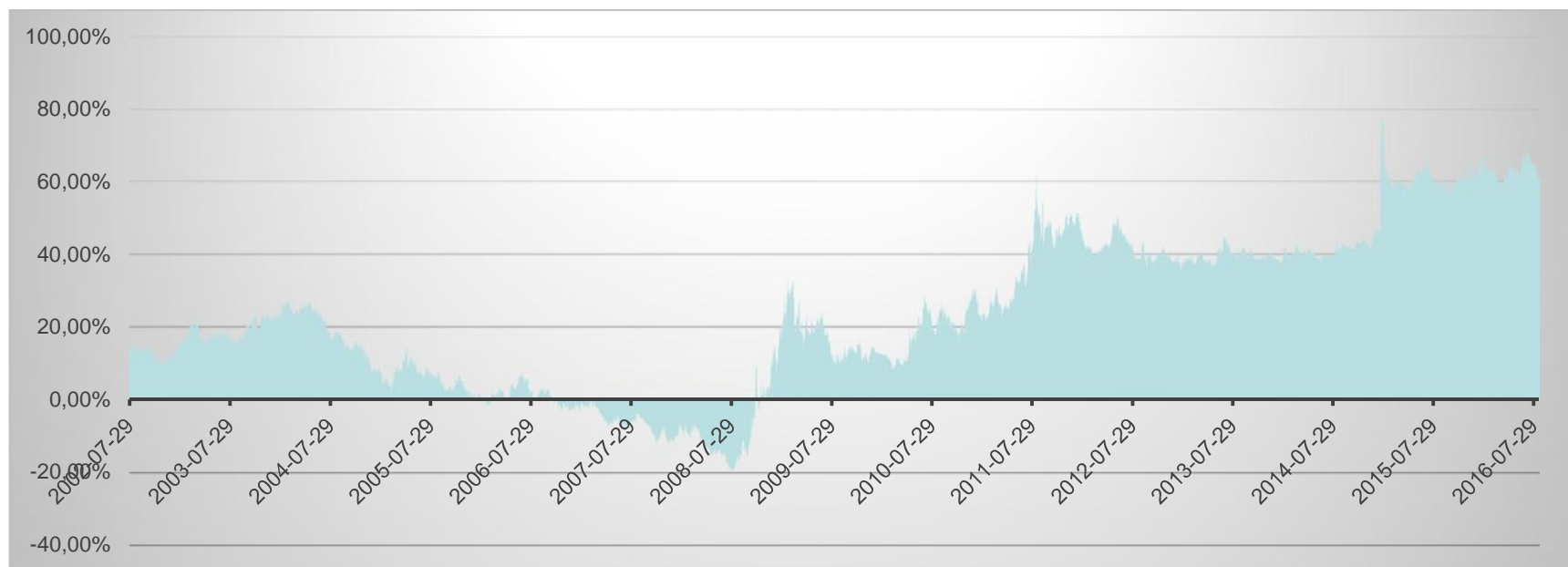
Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Tendencja zmian kursu PLN/CHF w [2002 – 2016]



Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Odchylenie kursu PLN/CHF od kursu akceptowalnego w [2002 - 2016]



Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Decyzje racjonalne banku, a decyzje racjonalne kredytobiorcy

Rekomendacja S - marzec 2006 r. Komisja Nadzoru Finansowego, obliczenie zdolności kredytowej:

1. oprocentowanie na poziomie oprocentowania kredytów w PLN, a kwota kapitału kredytu zwiększy o 20%. (z założeń rekomendacji S wynikała cezurą finansową, która określała akceptowalny poziom kursu PLN/waluta indeksacji, jego przekroczenie, oznaczało wejście w obszar ryzyka obsługi zobowiązań kredytowych, skutkiem, którego nastąpiła utrata płynności finansowej)

Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Decyzje racjonalne banku, a decyzje racjonalne kredytobiorcy

Rekomendacja S - marzec 2006 r. Komisja Nadzoru Finansowego, obliczenie zdolności kredytowej:

2. rata kapitałowa:

$$R = \begin{cases} 0,5 & N, N \leq S_k \\ 0,65 & N, N > S_k \end{cases}$$

*gdzie: R – miesięczna rata spłaty (kapitał + odsetki),
N – miesięczny dochód netto kredytobiorcy,
S_k – rednia krajowa dochodu netto.*

Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Decyzje racjonalne banku, a decyzje racjonalne kredytobiorcy

Rekomendacja S - marzec 2006 r. Komisja Nadzoru Finansowego, obliczenie zdolności kredytowej:

3. (relacja pomiędzy ratą spłaty i saldem kapitału):

$$R = \frac{K \cdot S}{1 - (1 + S)^{-n}}, \quad S = \frac{s_p \cdot d}{Ld_r},$$

gdzie: K – kwota kredytu,

R – miesięczna rata kredytu (kapitał + odsetki),

d – odstęp pomiędzy datami spłat rat w dniach,

Ld_r – liczba dni w roku,

n – liczba rat spłat kredytu,

s_p – oprocentowanie kredytu.

Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Wzrost kursu PLN/CHF skutki:

- 1. wzrost salda zadłużenia w PLN*
- 2. spadek wskaźnika $DtI = (\text{suma zobowiązań} / \text{dochód netto})$*
- 3. wzrost wskaźnika $LtV = \text{saldo kapitału} / \text{wartość zabezpieczenia}$*

Psychologia finansowa
dr hab. Jerzy Zemke, prof. UG

Decyzje racjonalne banku

1. wezwanie kredytobiorcy do zwiększenia wartości zabezpieczenia kredytu
2. wypowiedzenie umowy kredytowej
3. egzekucja z zabezpieczenia (np. licytacja nieruchomości)
4. Licytacja ruchomości, egzekucja ze stałych dochodów

Decyzje racjonalne kredytobiorcy

1. poszukiwanie dodatkowych dochodów
2. zaniechanie obsługi spłat kredytu
3. wystąpienie z pozwem do sądu przeciw bankowi